

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И НАУКЕ
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК

школска 2010/2011. година

УПУТСТВО ЗА РАД НА ТЕСТУ

Тест који треба да решиш има 20 задатака, а за рад је предвиђено 120 минута. Сваки задатак најпре пажљиво прочитај и размисли о томе шта се у њему тражи. Прво реши оне задатке који су за тебе лакши, а касније решавај оне задатке који су за тебе тежи.

Пажљиво прочитај текст сваког задатка јер је у њему објашњено на који начин треба да одговориш. У задацима се од тебе тражи да заокружиш слово испред тачног одговора, да спојиш делове одговора, да нешто напишеш и др.

Увек користи пуне називе приликом решавања задатака, скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати: прилошка одредба за место, а не п.о.м.).

У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати, то је простор у који се уписује број бодова.

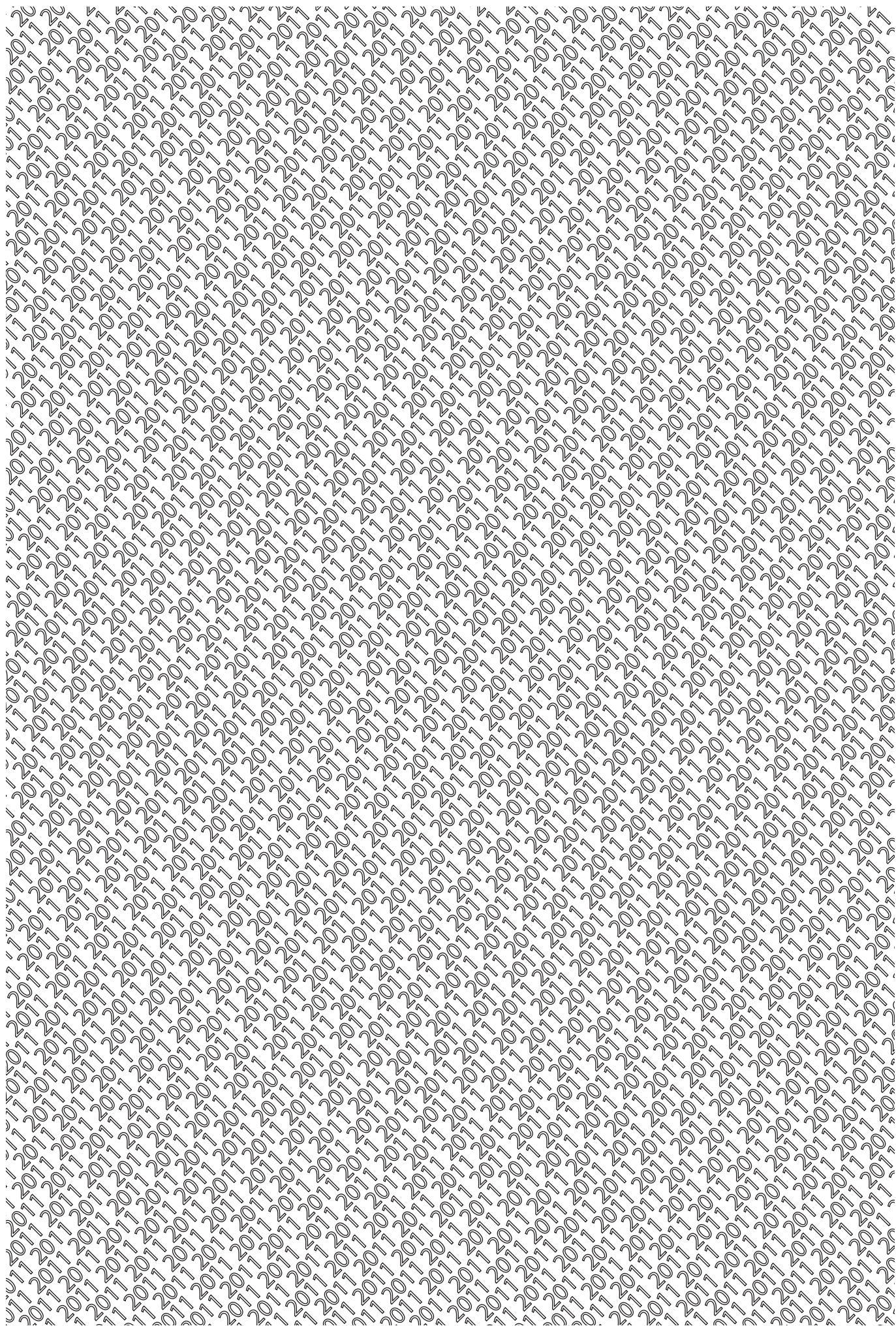
На овој и последњој страни немој ништа уписивати.

Тест мораш да попуниш **хемијском оловком**. Током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу. Задатке решавај прво графитном оловком јер тако имаш могућност да, уколико уочиш грешку, ту грешку исправиш.

Пре него што предаш тест, провери своје одговоре још једном, а потом све одговоре напиши хемијском оловком. Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат, као ни одговор који је прецртаван и исправљан хемијском оловком.

Ако завршиш раније, предај тест дежурном наставнику и тихо изађи да не сметаш другима.

Желимо ти много успеха на тесту!

1. Пажљиво прочитај одломак из књиге *Бонтон* Јасминке Петровић.

У позоришту

За разлику од биоскопа, одлазак у позориште захтева знатно озбиљнију припрему, како спољашњу тако и унутрашњу. Добро је знати бар основне информације о представи (време и место дешавања радње, имена глумаца, редитеља, текстописаца...).

Карте за позориште купују се најмање неколико дана унапред. Куповина карата непосредно пред представу може бити ризична из три разлога:

- а) добићете најбоља места по најскупљој цени
- б) добићете најлошија места по најјефтинијој цени
- в) нећете добити ништа.

Некада је одлазак у позориште био права свечаност. Данас то није случај. Млади чак долазе у фармеркама и излизаним јакнама. Да се разумемо, на улазу у позориште не виси никакав пропис о облачењу, али пожељно је доћи у најбољем оделу, под условом да није тренерка. Подразумева се да одевни предмети буду чисти, испеглани и цели.

За позориште се користи благ и дискретан парфем. Бити покретна изложба накита уопште није препоручљиво. Шешир се оставља на гардероби, осим ако није сасвим мали, тако да не смета другим посетиоцима.

Осим јела, у току представе није дозвољен ни разговор. Ако сваки час шапућете своје коментаре и запажања особи до вас или, још горе, особи другој од вас, посетиоци који седе иза вашег седишта мораће непрестано да се померају лево-десно како би пратили дешавања на позорници.

Заокружи слова испред **две** тачне тврдње које се односе на текст.

- а) Уколико идете у позориште, обавезно ставите јак парфем.
- б) За позоришну представу треба раније купити карте.
- в) У току представе изнесите своја запажања особи поред вас.
- г) Фармерке су прави избор гардеробе за позориште.
- д) Требало би да се унапред упознамо са информацијама о представи.

2. На основу података из наведене табеле, одговори **где** је рођен писац лирског дела.

ПИСАЦ	РОДНИ ГРАД	ДЕЛО	КЊИЖЕВНИ РОД
Симо Матавуљ	Шибеник	<i>Бакоња фра Брне</i>	епика
Јован Јовановић Змај	Нови Сад	<i>Ђулићи</i>	лирика
Јован Стерија Поповић	Вршац	<i>Покондирена тиква</i>	драма

Писац лирског дела рођен је у _____.

3. На основу података из приложене библиографије (пописа књига) Милорада Павића, **допуни** исказе испод текста.

1. ПАЛИМПСЕСТИ, песме, *Нолић*, Београд, 1967.
2. МЕСЕЧЕВ КАМЕН, песме и проза, *Нолић*, Београд, 1971.
3. ГВОЗДЕНА ЗАВЕСА, приче, *Матица српска*, Нови Сад, 1973; 2. издање, *Матица српска*, 1989.
4. КОЊИ СВЕТОГА МАРКА, приче, *Просвета*, Београд, 1976; 2. издање, *Просвета*, 1989.
5. РУСКИ ХРТ, приче, *Слово љубве*, Београд, 1979; 2. издање под називом: РУСКИ ХРТ И НОВЕ ПРИЧЕ, *Књижевне новине*, Београд, 1986.
6. НОВЕ БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ (у оквиру књиге је објављен МАЛИ НОЋНИ РОМАН. Хиландарска повест), *Нолић*, Београд, 1981.
7. ДУШЕ СЕ КУПАЈУ ПОСЛЕДЊИ ПУТ, песме и проза, *Матица српска*, Нови Сад, 1982.
8. ХАЗАРСКИ РЕЧНИК. Роман-лексикон у 100.000 речи, *Просвета*, Београд, 1984; 2. издање, *Просвета*, 1984; 3. издање (допуњено), *Просвета*, 1985; 4. издање (у оквиру Изабраних дела). Удружени издавачи, 1985; 5. издање, *Просвета*, 1985; 6. издање (1. латинично), *Књижевне новине*, Београд, 1986; 7. издање (1. цеоно), *Просвета*, 1988; 8. издање (2. у оквиру Изабраних дела) Удружени издавачи, 1988; 9. издање (2. цеоно) *Просвета*, 1989; 10. издање (3. цеоно) *Просвета*, 1989; 11. издање (1. фототипско), *Просвета*, 1989; 12. издање (4. цеоно), *Просвета*, 1990; 13. издање (5. цеоно), *Просвета*, 1990.
9. ИЗАБРАНА ДЕЛА I-IV (1. ХАЗАРСКИ РЕЧНИК, 2. СРПСКЕ ПРИЧЕ, избор Раше Ливаде, 3. АТЛАС ВЕТРОВА – избор Раше Ливаде.

1) Избор прича у Павићевим *Изабраним делима I – IV* сачинио је _____.

(име и презиме приређивача)

2) Три књижевна дела на овој страници доказују да је Милорад Павић, поред прозе, писао и песме. Напиши наслов једног дела у којем су песме. _____

3) Дела Милорада Павића објавили су бројни издавачи.

Један од издавача је _____.

(назив издавачке куће)

4. Заокружи слово испред одломка који садржи објективну и непристрасну слику Београда.

а) Чудна варош! Да је опишеш, најпре су ти потребне воде, видици, небо, широко, огромно, отворено небо. И баште, можда. Па тек онда, куће. Питко јутарње сунце, облаци, ветрови, кошаве, ватромети залазака, прве звезде и Месец, ма какав. Па тек онда, улице.

б) Гледан с виса, Београд се види угласт, искидан, сив и тврд, као степеништа од десет једно на друго набачених насеља, и све се то миче и пење. Пењање осећате и кад ходате улицама београдским: под ногама вам се тле диже, и од вас тражи да се пењете.

в) Смештен на ушћу Саве у Дунав, Београд је један од најстаријих градова у Европи. Најстарији археолошки налази са његовог подручја сежу у пети миленијум пре нове ере. Припадници келтског племена су основали Сингидунум у 3. веку пре нове ере, док прво помињање Београда датира из 878. године.

г) Иза Чукарице велика равна, под Калемегданом, пуста, снежна, чини да се небеса чине још огромнија. У њима се догађају игре великих светлости. Тек кад се са тераса наднесе над опкопима и бедемима, види се сва ширина старе тврђаве над којом је дигнут, високо, Победник.

5. Прочитај чланак који се односи на велики пораст продаје електронских издања књига. Размисли о томе да ли је могуће да дигиталне књиге замене традиционалне. Спреми се да образложиш своје мишљење позивајући се на текст.

У Америци је продаја електронских књига у јуну премашила 12 милиона долара. Произвођачи дигиталних читача књига, такође, бележе добру продају. Ови бежични апарати омогућавају потрошачима да на интернету купе електронске књиге и одмах почну да их читају.

Нису, међутим, сви одушевљени новом технологијом. Читачи електронских књига су танки, попут часописа, и могу да садрже стотину наслова иако су мањи од већине традиционалних књига. Преносиви су и омогућавају читаоцима да преузму књиге путем бежичне интернет везе. Поједини апарати имају опцију читања приче наглас.

Продаја електронских читача је у порасту с обзиром на то да потрошачи траже производе који се уклапају у све покретније друштво, којим доминирају компјутери. Популарни наслови у електронском облику наплаћују се у просеку 10 долара. Традиционална књига, с тврдим повезом, често кошта много више. Поједини писци и издавачи прешли су на дигитално објављивање како би избегли трошкове штампања, испоруке и складиштења књига. Писац Деби Мел сматра да је електронско издаваштво веома корисно јер омогућава да се на тржиште врате старе књиге, које се више не штампају.

Критичарина воде да електронске књиге не окупирају пажњу читалаца као традиционалне. Јудинија Ким каже: „Постоји нешто изузетно у самом чину окретања страница.“ Неки писци потпуно одбацују објављивање својих књига у електронској форми.

Традиционалне књиге су незаменљиве. Појединци не желе да читају књиге на екрану. „То је последња ствар коју желите да урадите ако цео дан радите и гледате у компјутерски екран“, објашњава Пибалди.

Да ли ће електронске књиге заменити традиционалне?

Заокружи један од понуђених одговора.

ДА

НЕ

Образложи зашто тако мислиш.

6. Пред тобом је одломак из романа *Ловац у житу* Џ.Д. Селинџера. Говор главног јунака је неформалан и често користи жаргон. Подвуци две речи које припадају **неформалном** говору.

„Селма Тармер, кћерка директора школе, појављивала се често на трибинама (...) Седео сам поред ње у аутобусу, па смо одвојили неки разговор (...) Допало ми се што не гуши човека причама о томе како је моћан њен отац.“

7. Прочитај податке о Ђорђу, ђаку прваку коме желиш да помогнеш. Попуни уместо њега тражене, подвучене податке на чланској карти библиотеке.

Ђорђе Савић је ученик првог разреда.
Са мамом Мирјаном и татом Миланом, станује у Булевару деспота Стефана бр. 17.
Ђорђе жели да се упише у библиотеку ОШ „Вук Караџић“, Таковска 41, која је огранак Библиотеке града Београда.
Број школског телефона је 3236 197.

ЧЛАНСКА КАРТА

Назив библиотеке: _____

Огранак: _____

Адреса: _____

_____ тел. _____

Презиме: _____

Име: _____

Занимање: _____

Име једног родитеља: _____

Адреса: _____

Бр. личне карте и место издавања: _____

Тел. корисника: _____

8. Прочитај низове задатих речи у левој колони. У сваком низу налази се по једна реч (или синтаagma) која је неправилно написана. Издвој ту реч (или синтагму) и правилно је напиши у десној колони.

Низ речи	Правилно написана реч
а) непристојан, нежелећи, некакав, нерадан	
б) Новосађанин, православац, Новосадски, црнац	
в) Божић, Вечерње Новости, Француска револуција	

9. Прочитај **извештај** са премијере филма *Монтевидео, Бог те видео*. Твој задатак је да постојећи извештај преобратиш у **вест**. Сисли наслов и наведи све податке које вест треба да садржи.

Извештај о премијери филма *Монтевидео, Бог те видео*

Приказивање дуго најављиваног филма почело је у 20 часова у великој дворани *Сава центра*. После 140 минута публика је громогласним аплаузом поздравила све учеснике ове топле филмске приче која говори о формирању српске репрезентације и одласку на прво Светско првенство у Уругвају. Међутим, то није само лепа фудбалска прича него и слика једног времена, доба у коме се преплићу љубав, жеље, снови, нераскидива пријатељства...

Ту причу је маестрално уобличио Срђан Драгојевић, а све под редитељском палицом Драгана Бјелогрића.

Овај филм је изнедрио младу глумачку генерацију. Милош Биковић бриљира као Александар Тирнанић Тирке, наиван и неискварен, али паметан дечак. У свет фудбала бива увучен преко урбанијег, али такође добродушног Благоја Моше Марјановића (тумачи га феноменални Петар Стругар). Иако му је ово филмски деби, Биковић се као Тирке без проблема носи са сваким изазовом. Суштински, пријатељско-непријатељска динамика која се током целог филма провлачи између Тиркета и Моше, камен је темељац сценарија, а Биковић и Стругар веома добро нијансирају двојицу клинаца којима је суђено да на пречац одрасту. Поред младих глумаца, појављују се и наши познати глумци од Николе Ђуричка, преко Војина Ђетковића, Бранимира Брстине, Миме Карацића, па све до Сергеја Трифуновића.

Драгојевић и Бјелогрић су нам подарили један реалан и топао филм, који ће нас истовремено забавити, насмејати, али и подсетити на лепоту игре и живота који се учи кроз њу.

ВЕСТ

10. Упиши знак + поред тврдњи које се односе на **писани језик**, као што је започето.

Тврдња:	+	Тврдња:	+
1. Активно је чуло вида.	+	6. Активно је чуло слуха.	
2. Садржај се чува и преноси кроз време.		7. Садржај није дуговечан.	
3. Обавезно је присуство саговорника.		8. Карактеристично је одсуство саговорника.	
4. Израз је стилски дотеран.		9. Израз је непосреднији.	
5. Долази до изражаја интонација.		10. Долази до изражаја интерпункција.	

11. Подвуци **заповедну** реченицу из наведеног дијалога са једног школског часа.

12. У свакој наведеној групи словенских језика налази се по један несловенски језик. Пажљиво прочитај и прецртај несловенске језике.

Јужнословенски језици	Западнословенски језици	Источнословенски језици
српски хрватски словеначки македонски грчки бугарски	пољски чешки мађарски словачки лужичкосрпски	румунски украјински белоруски руски

13. Напиши у одговарајућем **падежном облику** синтагму која је наведена у загради.

а) Домаће задатке увек пишем _____. (хемијска оловка)

б) (Витез Марко) _____, ти си неустрашив човек!

в) Промоција књиге окупила је много њених _____. (верни читаоци)

14. Прочитај одломак из часописа *Политикин Забавник*. На основу садржаја текста закључи шта значи подвучени израз.

Семјуел Лангхорн Клеменс, познатији као Марк Твен, амерички је књижевник и хумориста који је узео донекле необичан псеудоним, израз којим су морнари на Мисисипију означавали да је вода довољно дубока да брод може да прође. Његово надалеко познато и успешно дело *Авантуре Тома Сојера* забележено је као први роман написан на писаћој машини.

Шта значи реч псеудоним?

Заокружи слово испред тачног одговора.

Псеудоним је:

- а) смешно име
- б) измишљено име
- в) необично име
- г) очево име.

15. Прочитај објашњење Вука Караџића како је настао израз „медвеђа услуга“. Потом одреди којој **подврсти речи** припадају подвучене речи у тексту. Одговор напиши на линији испод текста.

Медвеђа услуга – Казује се како је једном један човек медведа спасао, и за то му је овај био захвалан. Када је једанпут човек легао да спава, медвед је остао да га брани од мува. Једна мува пала је човеку на главу, а медвед, да би је отклонио од свог пријатеља, дохвати стену и убије и муву и човека. Отуда ова изрека.

Подвучене речи су: _____.

16. Прочитај одломке из наведених дела. На линији испод сваког одломка напиши ком књижевном роду припада (лирика, епика, драма).

1) До мрака се крио на обали реке, онда је захладнело и он је почео да дрхти. Од хладноће и од страха. Сада га мајка и Ана траже свуда по селу. Зато је решио да одложи своје путовање и да дође ближе селу. Чуо је Анин глас који га је дозивао. Одазвао јој се.

„Дођи кући“, рече Ана. Но није смела да приђе врбаку у којем се крио, јер је знала да он држи каменицу у руци.

„Изађи, нећу рећи мами.“

„Шта имаш да јој кажеш?“, рече он.

„Нећу јој рећи да си Јулијин вереник.“

(Данило Киш, *Вереници*)

Књижевни род: _____

2) ЈОВАН: Ево једно писмо!

МАЛЧИКА: Дај овамо. (*Јован преда Малчики и оде – Малчика чита адресу.*)

„Госпођици Малчики“. Гле, гле, још ће бити какво љубавно писмо! (*Отвори и прочита.*)

Ко би се томе надао?! (*Смеје се.*)

СОКОЛОВИЋ И ЈЕЦА: Шта је? Шта је?

МАЛЧИКА: Чујте и пазите! (*Чита.*)

„Госпођице Малчика,

Ви сте за ме прилика (...)

(Коста Трифковић, *Избирачица*)

Књижевни род: _____

3) Осећам ноћас, док посматрам ласте
и пупољке ране

како срце моје полагаано расте

к’о видик у лепе насмејане дане.

(Десанка Максимовић, *Пролетња песма*)

Књижевни род: _____

17. Прочитај одломке из песама. Подвучене речи представљају примере за три стилске фигуре – **епитет**, **ономатопеју** и **поређење**. На линијама испод примера напиши која је стилска фигура употребљена у сваком од три наведена одломка.

1.

Смех, рика,
свирка.
Јека и дрека.
Куља у варош
Шарена река...

И звони звоно
на неком вољу:
– Хеј, сви на
вашар
у Тополу!

(одломак из песме
Вашар у Тополи
Добрице Ерића)

2.

Ал' ипак све што
додирне нас двоје
к'о потез гудала нас
спаја, које
из двеју струна један
мами глас.
На ком инструменту?
Ко нас сатка?

(одломак из песме
Љубавна песма
Р. М. Рилкеа)

3.

Дан кад сјаше
са жарког ата
и ноћ зањише
звездану љуљку
песник и месец
два нежна брата
сретну се негде на
брежуљку.

(одломак из песме
Песник и месец
Добрице Ерића)

1. _____

2. _____

3. _____

- 18.** Прочитај део лирске песме *Први танго* Мирослава Антића. Закључи какви су дечаци, какве девојчице – као лирски јунаци, и шта им је заједничко.

Девојчице,
ви које сте вечерас последњи пут успавале своје лутке
и дошле на ову игранку,
са очима пуним неке трепераве среће,
плавим и великим као највећи, најплављи цвет,
ви, са осмехом топлијим од месечине на пропланку,
ви, заљубљене у прву локну на свом челу
и заљубљене у цео свет,
и сви дечаци,
ви који сте вечерас први пут уљем зализали косу,
па вам се одједном чини да сте озбиљни
и сличнији одраслим људима,
ви са кликерима у џепу и пегама на носу,
ви, што се правите тако, много важни,
а срце вам као миш дрхти у грудима,
хајде,
почнимо овај први танго у животу!

Каква осећања код девојчица и дечака изазива „први танго“ као важан догађај у њиховом животу?

- 19.** Прочитај одломак из романа *Хари Потер и камен мудрости* Џ. К. Роулинг. У њему су заступљена три облика казивања: приповедање, дијалог и описивање. Подвуци део текста који представља **описивање**.

„Прваци, професорко Мек Гонагал“, рече Хагрид.

„Хвала, Хагриде. Одавде их ја преузимам.“

Она широм раскрили врата. Улазни ходник био је толики да бисте у њега могли да убаците читаву кућу Дарслијевих. Камени зидови били су осветљени пламеним бакљама попут оних у Гринготсу, таваница је била исувише висока, а раскошно мермерно степениште пред њима водило је на више спратове.

Пођоше за професорком Гонагал (...)

20. Прочитај песму *Мостови* Мирослава Антића. Спреми се да на основу слике персонификоване реке тумачиш мисли и осећања у песми.

Мостови

У мени вечерас једна река
разбија огромна брда далека,
мучи се,
урличе,
размиче кланце
и кида своје зелене ланце
и рије кроз моје срце
и пече
и кроз очи ми кипи и тече.

У теби вечерас иста река
чудно је мека.
Сва је од млека.
И час је сребрна
и час је плава.
У њој се тишина одсликава.

Свако у себи реке друге
Под истим мостовима сретне.

Зато су наше среће и туге
Увек другачије и истоветне.

Шта персонификована река открива о доживљајима лирског субјекта и особе којој се он обраћа?
Образложи свој одговор.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!

Укупан број бодова

		,	
--	--	---	--

Број бодова за сваки задатак

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Упиши ✕ на одговарајуће место.